

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Невена Аспарухова Панова, СУ „Св. Климент Охридски“,
член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“,
обявен в ДВ, бр. 21/15.03.2022, по професионално направление 2.1. Филология
(Класически езици)

Единствен кандидат по обявения за нуждите на Катедрата по класическа филология конкурс за доцент по класически езици е гл.ас. д-р Цветан Стефанов Василев, който участва в конкурса с две монографии, както и с пет по-малки публикации (статии), четири от които – в периодични издания, две от тях – в издания, реферирани в Scopus и/или Web of Science, а другите и две на английски език; една е публикувана в сборник (тя е в съавторство). С представените публикации, както и по останалите показатели, д-р Цветан Василев изпълнява изискванията на ЗРАСРБ и на другите приложими нормативни документи.

Хабилитационният труд „*Petrus Deodatus – De Antiquitate paterni soli et de rebus Bulgaricis. Tomus secundus* / Петър Богдан – За древността на бащината земя и за българските дела. Том втори. Трактатът „За древността на бащината земя и за българските дела“: палеография, текстология, език“. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2020, 159 с., както личи още от заглавието, е втори том („неразделна част“ по думите и на автора) към критичното издание с превод и коментар на историческия трактат, написан на латински език, на католическия архиепископ Петър Богдан Бакшич. Първият том е с обем 619 страници. Двухтомното издание има несъмнен приносен характер с представянето за първи път в оригинал, превод и коментар на съчинението на Петър Богдан по открития през 2017 г. в Модена *codex unicus*, за който именно във втория том убедително е доказано, че е препис, а оригиналът остава неизвестен. Освен този палеографски анализ изследването съдържа и текстологичен дял, в който са установени ползваните от Петър Богдан източници от над 70 автори, които са описани хронологично и са класифицирани жанрово и тематично. Трябва да се спомене и езиковият анализ, който установява придържане към нормите на класическия латински език, но и описва характеристиките на авторския стил с наличните, главно синтактични, отклонения от класическия латински; открити са и езиковите влияния от ползваните и цитирани източници. Д-р Василев посочва като принос и издирването, вследствие на работата си с

ръкописа на Петър Богдан, откриването на копие от бреве за учредяването на кустодия България и Влахия от 1624 г., на което е посветена следваща негова публикация на английски език (под печат). Изданието, и с двата си дяла, предизвика сериозен интерес и сред специалистите, и сред по-широка аудитория, а това стана повод за него и за неговия обект, трактата на Петър Богдан, да се говори не само в историографска перспектива, но и да се коментира филологическата работа около подобно съчинение, която е сама по себе си предизвикателство и може да бъде реализирана единствено от класически филолог, не само с отлични познания по латински език, тексткритика и палеография, но и с интердисциплинарни научни интереси към развитието на латинския език далеч отвъд неговия класически период. За превръщането на превода и комплексното изследване върху него в събитие в нашата културна среда допринася и стилът на д-р Василев, който, без да изоставя специализирания изказ, е достъпен и за потворен кръг читатели с интереси към проблематиката.

Две от статиите, които кандидатът представя за участие в конкурса, също са свързани с проучванията на ръкописа на Петър Богдан (основно „За древността на бащината земя и за българските дела“ на Петър Богдан Бакшич – структура, съдържание, основни исторически източници“, 2017, а по-общо, във връзка с източниците на Петър Богдан и с дейността на българската католическа общност през XVII в., и „Апостолическо писмо за назначението на Илия Маринов за Софийски епископ от 29 юли 1624 г.“, 2020). И тези проучвания впечатляват с прецизното си провеждане.

Другата представена монография на Цветан Василев, „Гръцкият език в църквите със смесени надписи от XVII век в България“. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2017, която е на основата на дисертационния труд на кандидата, отново е посветена на проучване на развитието на класическите езици въз основа на писмени паметници, свързани с историята и културата на българските земи, в случая – на поствизантийския период на гръцкия език. Обект на изследването са над 220 надписа на гръцки език от църкви в България, като отново фокусирано са коментирани техните езикови особености в релевантния им контекст. Тук специално бих посочила наблюденията върху случаите на билингвизъм и диалфетизъм, както и редица други иконографски, културологични и други отново интердисциплинарни обобщения. И това издание е снабдено с богат научен апарат и няколко индекса.

С тази проблематика са свързани и останалите представени три статии на кандидата, а именно: „A Byzantine Epigram in the Pictorial Cycle of Akathistos Hymn for the Virgin from the Narthex of Kremikovtsi Monastery St George (1493)“, 2017; „Bilingualism

in post-Byzantine Mural Inscriptions in Balkan Art: Historical Background and Functions“, 2017; „Образите на св. Теодор Студит в България и техният балкански контекст“, в съавторство с проф. Е. Бакалова, 2015. И в това поле д-р Василев показва отлични езиковедски познания и умения, както и ясно очертан изследователски интерес за осъществяване на подобни детайлни проучвания.

Бих искала да добавя, че познавам успешните занимания с класически езици на Цветан Василев още от момента на приема му за студент в специалност Класическа филология през 1996 (а и като ученик в Класическата гимназия), и помня защитите на дипломните му работи както от Гимназията, така и за завършване на университетското му образование, едната – посветена класическата римска литература (Цицерон), а другата – на класическата старогръцка култура. Отбелязвам това, защото още в тези ранни разработки е налице същото внимание при работата с антични извори, което се открива във вече зрелите научни приноси на кандидата, в които се открива надграждане, специализация и ползотворно усилие да се работи с интердисциплинарна методология, което го отвежда до – без преувеличение – откриване на паметници и предлагане на техни първи публикации.

Следя и преподавателската дейност на д-р Василев, която до момента се състои във водене на курсове по латински (най-вече) и старогръцки език, не само в Катедрата по класическа филология, но и на студенти от още поне два факултета, за чието успешно осъществяване – посредством представянето на широката значимост на античното, не само езиково, наследство – интердисциплинарната нагласа на кандидата несъмнено допринася.

В заключение, предвид високите изследователски и преподавателски качества и постижения на гл.ас. д-р Цветан Василев убедено гласувам със „за“ да му бъде присъдена академичната длъжност „доцент“ по специалност „Класически езици“ в направление 2.1. Филология.

София, 19.06.2022 г.

доц. д-р Невена Панова